

ÖZET

KENZÜ'S-SİHHATÜ'L-EBDÂNİYYE ESER-İ MÜRŞİD-İ OSMÂNİYYE İNCELEME-METİN-GRAMATİKAL DİZİN-TIPKIBASIM

Burak TELLİ

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Nisan 2017

Danışman: Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Kenzü's-Sıhhatü'l-Ebdâniyye Eser-i Mürşid-i Osmâniyye bir tıp ecza kitabıdır. Eser H 1298/M 1881'de Osman Hayri Mürşid Efendi tarafından kaleme alınmıştır. Eserde yazar bitkiler, madenler ve canlı hayvanların özelliklerinden ve bunlarla yapılan tedavi yöntemlerinden söz etmektedir. Kenzü's-Sıhhatü'l-Ebdâniyye Eser-i Mürşid-i Osmâniyye bitki, hayvan, maden isimleri bakımından zengin bir terminolojiye sahiptir. Eserde ayrıca hastalık ve ilaç isimleri ve birtakım cerrahi terimler bulunmaktadır. Bu sebeple eser içeriğiyle tıp ve eczanın, dil ve üslup yönüyle de filolojinin alanına girmektedir ve bu alanlarda yapılacak çalışmalara kaynaklık edecektir. Eser imlâ bakımından birtakım düzensizlikler göstermektedir. Eser ses ve şekil bilgisi bakımından ise yazıldığı dönemin özelliklerini yansıtmaktadır. Ayrıca eserde ses ve şekil bilgisi bakımından Eski Anadolu Türkçesi, Eski Türkçe dönemlerinden izlere rastlanmaktadır. Giriş bölümünde eser, müellif, eserin nüshaları ve eserin içeriği hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca bu bölümde Anadolu'da yazılmış ilk Türkçe tıp eserleri kısaca açıklanmıştır. İnceleme bölümünde metnin imlâ, ses ve şekil özellikleri gösterilmiştir. Metin bölümünde orijinal metnin transkribesi yer almaktadır. Gramatikal dizin bölümünde eserdeki tüm kelimelerin bağlamsal anlamları ve bu kelimelerin aldığı çekim ekleri gösterilmiştir. Çalışmamızın sonuna eserin tıpkıbasımını eklenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kenzü's-Sıhhatü'l-Ebdâniyye Eser-i Mürşid-i Osmâniyye, Osman Hayri Mürşid Efendi, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Gramatikal Dizin.